

Resum jornada 'El model Barcelona'

11 de febrer

Més d'un centenar de persones van assistir a la conferència 'El model Barcelona' el dimarts 11 de febrer a la sala Oriol Bohigas, a l'Ateneu Barcelonès.

Els ponents de la jornada van ser **Pere Duran**, director general de Turisme de Barcelona; **Eva Fernández**, antropòloga i expresidenta de la

Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona; **Oriol Nel·lo**, professor de Geografia de la UAB, especialista en estudis urbans i **Xavier Vives**, professor d'Economia i Finances de l'IESE. **Antonio Franco**, periodista i president de l'Associació d'Amics de la UAB, va presentar i moderar l'acte: "Sobre el model Barcelona, configurat a escala internacional de reconeixement, cal veure com fer créixer la ciutat, la qualitat de vida, però també la justícia, la capacitat d'integració, les virtuts socials com a comunitat. Actualment hi ha una certa vacil·lació col·lectiva sobre cap a on anar, sobretot per dos factors: la crisi econòmica, és a dir, la pèrdua de poder adquisitiu de pressupostos per fer obres i l'èxit esplendorós del turisme".

Oriol Nel·lo, va començar preguntant-se per què es parla de model Barcelona. Hi ha estudis que demostren que la ciutat des dels anys 70 fins a la dècada passada podia sobreviure, podia transformar-se per ser un millor lloc per viure. Barcelona, en aquests anys, va patir un canvi estructural econòmicament, i va passar de ser eminentment industrial a ser un centre de serveis. Sumat a tot això, també va viure, segons Nel·lo, una transformació física i social.

Barcelona vivia uns anys esplendorosos, s'integrava millor a la xarxa urbana mundial, incrementava la possibilitat d'integrar el territori metropolità i català, tenia serveis més accessibles, i les desigualtats no desapareixien, però minvaven. D'aquí en va sorgir, segons el professor, una ciutat més culte, rica, benestant, més ben equipada i relativament menys desigual. "Barcelona va poder aparèixer com un senyal d'esperança, l'esperança que les

nostres ciutats no estan destinades a convertir-se en una jungla ineficient i insolidària, sinó que poden afrontar problemes en benefici de la població”, va afirmar. Però, per tot això, són necessàries dues condicions essencials: un marc de llibertats democràtiques i un destacat lideratge públic. D’aquesta manera, Barcelona es va convertir en una icona, en allò que la transformació socialdemòcrata de la ciutat podia ser: “D’aquí a parlar d’un model, hi va haver un pas”, conclou Nel·lo.

Avui aquest model està en crisi, i no és una crisi de les polítiques urbanes, és més profund, una triple crisi. En primer lloc, és una crisi econòmica i social, ja que en cinc anys a Catalunya s’han perdut un de cada sis llocs de treball, tot i que la regió metropolitana aguanta relativament millor, segons el professor, però de totes maneres les desigualtats incrementen. La ciutat ha deixat d’expandir-se i perd interrelació, els municipis es tanquen en sí mateixos.

En segon lloc, una crisi nacional, “què ha de ser Barcelona?”-, es pregunta Nel·lo- “l’eventual capital d’una Catalunya independent, una ciutat mediterrània mitjana, una capital ibèrica?”. I, per últim, hi ha una crisi del model de política, el distanciament dels ciutadans de la política institucional. És per aquest motiu, que cal, segons el professor de Geografia de la UAB, cercar alternatives basades en un millor compromís social.

Pel que fa al turisme, opina que una ciutat bolcada en aquest sector comporta grans canvis i es pregunta: “Si el turisme converteix la ciutat en un no lloc, quin és l’interès turístic, llavors?”.

Xavier Vives va basar la seva ponència en un estudi que va realitzar fa aproximadament 10 anys. La ciutat de Barcelona es classificava segons el seu nivell de turisme (ciutat esbarjo), d’innovació i de les seues i centres de suport a negocis i administració d’empreses. La ciutat estava ben situada pel que fa a turisme, en la sisena posició. En canvi, havia invertit poc en innovació i estava en un nivell molt baix, i també per sota del seu potencial pel que fa a seues i centres de suport empresarials.

La situació actual, al revisar l’estudi, mostra que Barcelona ja està en la segona posició com a ciutat-esbarjo, competint amb París. I pel que fa a innovació, després de la millora de les

universitats i dels centres d'investigació, ha passat de la 19ena posició a la 6ena. Però en canvi, en l'últim punt sobre seus empresarials, Barcelona ha descendit posicions, de la 17ena a la 19ena posició.

Vives assegura que la ciutat i el país està en una perspectiva de creixement baixa, ja que estan en una situació de sobre endeutament i en un context d'ajust de pressupostos, per tant, la capacitat d'invertir és baixa. La via d'escapament que preveu el professor de l'IESE és la internacionalització per guanyar competitivitat, i l'exportació, inclòs l'exportació de serveis, és a dir, el turisme.

La crisi també ha augmentat les desigualtats que es materialitzen a diferents barris de la ciutat, tot i que també assegura, que Catalunya i Barcelona se'n surten millor de la crisi econòmica, perquè no depenien en un grau tant alt de la construcció, com d'altres zones.

“El turisme es pot criticar, però ha salvat el pols de la ciutat. Sense el turisme, haguéssim tingut una ciutat en depressió”, afirma contundent. I afegeix que, per tant, és un sector que cal conservar i cuidar, però també cal veure com fer-lo compatible amb la vida dels ciutadans de Barcelona, convertint-lo en un turisme de qualitat. Cal moure, de fet, segons l'economista, la imatge d'una Barcelona permissiva amb tot vers la excel·lència en tots els sentits, un turisme de qualitat basat en una bona oferta cultural i, a més, sostenible amb la vida dels habitants de la ciutat. D'altra banda, és necessari fer difusió de la innovació que es duu a terme a la ciutat, així com millorar el sistema d'acollida i els mecanismes d'integració cap a les persones novingudes.

Abans de les Olimpíades del 1992, Barcelona tenia un objectiu clar, però ara cal, segons Xavier Vives, trobar un model clar cap a on anar.

“El model Barcelona és l'enèsim intent de rescatar una marca, un logo, una forma de vendre la ciutat concebuda com a producte, una forma de legitimar certes polítiques urbanes, aquí i a fora, a aquelles ciutats que compren el model Barcelona i que intenten créixer a cop de gran esdeveniment”, va començar **Eva Fernández**, antropòloga i activista veïnal.

Pensa que Barcelona és una ciutat modèlica, però no per les polítiques turístiques o urbanes, sinó pels seus moviments socials, la seva xarxa ciutadana, per una densa xarxa associativa, i una ciutadania referent que ha protagonitzat grans lluites i que, segons Fernández, és la que realment ha construït aquesta ciutat.

Va explicar que s'ha viscut en un model econòmic on s'ha cregut que "la riquesa d'uns quants, beneficia a tothom", però on realment les desigualtats socials han crescut a nivell internacional, però també a la ciutat de Barcelona. Una ciutat que s'ha volgut vendre com un producte, la "marca Barcelona".

Una Barcelona, que segons Fernández, és víctima d'un capitalisme depredador post industrial, financer i global amb un elevat cost social: la conversió de la ciutat en un parc temàtic, el creixement econòmic com a eix central de les polítiques, el creixement de les desigualtats, l'alienació de l'espai públic, un espai públic més privatitzat, la insostenibilitat social i ambiental i la corrupció. Més dades, la renda mitjana de les llars al barri de Pedralbes és set cops superior a la renda d'una llar a Nou Barris, el 75% dels barris de Barcelona estan per sota de la mitjana de la renda, diàriament unes 3.000 persones dormen al carrer i la pobresa infantil afecta a un 26% d'infants catalans.

Crítica amb al turisme de masses, i lluny de la visió d'altres ponents, que conceben el turisme com un gran benefici i la solució als problemes econòmics de la ciutat, Fernández va aportar algunes dades: segons la ONG Oceana, els turistes que arriben en cada creuer al Port de Barcelona generen fins a 1.000 tones de residus. Rebutja la idea que el turisme genera molts llocs de treball, ja que segons dades de l'Idescat, els llocs de treball en aquest sector han baixat un 6% i ja es parla d'una bombolla hotelera, tot i que és un concepte que xoca amb molt d'escepticisme.

L'encariment dels barris, la banalització de la ciutat i la pèrdua d'espais propis amb el tancament d'establiments amb una llarga tradició, són algunes de les situacions que es viuen a la ciutat de Barcelona actualment, exemplifica Eva Fernández. I des dels moviments socials, quines són les alternatives que es plantegen? Els moviments socials actuals són, afirma, una nova manera de fer, són moviments propositius, que segons l'activista veïnal: "Estan agafant les regnes d'allò que és el bé comú". Les institucions, l'Ajuntament han fet que el bé comú estigui sotmès a interessos privats, segons Fernández.

La ciutat i el país, es troben, segons Fernández, a prop de la fractura social: “No s’ha de repensar la ciutat capitalista, sinó que s’ha de veure de quina manera sortim del capitalisme, no podem seguir amb aquest règim. Estem en una situació d’emergència social greu”, va concloure.

Pere Duran va començar explicant que fa anys hi havia moltes opinions crítiques respecte al turisme, però que la crisi ha fet veure que l’activitat turística és per aquesta ciutat molt important. “Si hem de parlar de Barcelona com una destinació turística exitosa i de referència, ho és, i és gràcies a la ciutat que tenim, el gran actiu turístic de la ciutat és el seu estil de vida. Estic convençut que el gran èxit del turisme és perquè els seus ciutadans estan convençuts que viuen a un dels millors llocs del món”, afirma.

Explica que quan viatja a diferents països i pregunten pel model de la ciutat, sempre demanen alguna qüestió sobre el model d’organització de promoció turística, ja que ha sigut un model d’estudi a molts llocs del món, i s’ha intentat copiar molt. És un model públic-privat, entre l’Ajuntament i la Cambra de Comerç, un model amb majoria privada, és a dir, per exemple, el president del comitè executiu que marca la política turística de la ciutat és del món privat. És un model autosuficient, el 97% del pressupost es genera.

És també un model dedicat a la “segmentació rabiosa”, explica Duran, no es ven genèricament la ciutat de Barcelona, sinó que es promocionen les diferents Barcelona, es busca gent, per exemple, interessada en el turisme gastronòmic, o en el turisme de compres, o gent interessada en el turisme sostenible o el turisme gai, gent interessada en congressos, etc. “És un model que en 20 anys s’ha demostrat d’èxit, probablement som la ciutat d’Europa que ha tingut un creixement més important d’activitat turística, hem passat de 2,4 milions de turistes a 7,4 milions, de 4 milions pernотacions a 16, de 1,5 milions turistes internacionals a pràcticament 6, de 175.000 delegats de reunions a 600.000, etc”, exemplifica el director general de Turisme de Barcelona.

D’altra banda, també és un model, afirma, que s’ha vist superat per la gestió del turisme un cop a la ciutat. Fa un temps, explica, l’Ajuntament va demanar a Turisme de Barcelona una

reflexió profunda sobre el paper que el turisme havia de jugar a la ciutat. En aquests moments, s'està intentant implementar el resum dels resultats del pla estratègic de turisme de ciutat, per exemple, s'intenta posar ordre en el tema dels apartament turístics, es treballa en la conservació del patrimoni (pagar entrada al Park Güell). S'intenten també solucionar problemes complicats de mobilitat, com el de la Sagrada Família, o descentralitzar i desconcentrar alguns barris que pateixen pressió per culpa del turisme, i també per donar veu als barris perifèrics que volen beneficiar-se del turisme.

Després de les ponències, la jornada va acabar, com és habitual, amb una ronda de preguntes dels assistents. Les jornades s'emmarquen dins les activitats de **'La Universitat Opina'**, uns debats que l'Associació organitza diverses vegades durant l'any sobre temes que preocupen la ciutadania amb la voluntat sempre d'oferir una plataforma de reflexió i d'enfortir el nexa d'unió entre la Universitat i la societat. És per aquest motiu que a les jornades hi participen com a ponents acadèmics de diverses universitats, així com experts en la matèria.

FOTOGRAFIES DE L'ACTE

